

Як свідчать отримані результати досліджень — мотиваційна сфера працівників МНС України бажає певних покращень, які, в свою чергу, дуже позитивно вплинуть як на соціально-психологічні явища в окремих колективах, так і на ефективність діяльності служби цивільного захисту МНС України в цілому.

Загалом дана тема є дуже актуальною і потребує ретельного вивчення та розробку системи рекомендацій щодо покращення мотиваційної сфери працівників МНС України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Асеев В. Р. Мотивация поведения и формирование личности / В. Р. Асеев. — М.: Наука, 1976. — 184 с.
2. Бадоев Т. Л. Динамика структуры мотивов трудовой деятельности: автореф. дис. канд. наук / Т. Л. Бадоев. — Ярославль, 1988.
3. Добровольский С. И. Внутренняя мотивация: скрытый резерв эффективности / С. И. Добровольский // Менеджмент и менеджер. — 2003. — № 3. — С. 28–32.
4. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин. — СПб.: «Питер», 2000. — 321 с.
5. Тихонов У. И. Мотивы труда и адаптация рабочих / У. И. Тихонов // Психологический журнал. — 1985. — Т.6, № 6. — С. 49–59.
6. Тихонов У. И. Психологические проблемы эффективности и качества труда / У. И. Тихонов // Психологический журнал. — 1984. — Т.5, № 2. — С. 25–34.

УДК 159.95

Мілорадова Н. Е., к. психол. н., доцент кафедри прикладної психології Харківського національного університету внутрішніх справ;

Попова Г. В., к. психол. н., доцент, доцент кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами Національного технічного університету «ХПІ»

ОСОБЛИВОСТІ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ПСИХІЧНИХ СТАНІВ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

У статті розглянуті особливості саморегуляції психічних станів співробітників органів внутрішніх справ в різних життєвих ситуаціях. Проаналізовані полярні типи контролю за важливими подіями в житті: екстернальний і інтернальний; виділені показники прояву негативних психічних станів, які знижують особову і професійну активність правоохоронців.

Ключові слова: саморегуляція, психічні стани, способи саморегуляції.

В статье рассмотрены особенности саморегуляции психических состояний сотрудников органов внутренних дел в различных жизненных ситуациях. Проанализированы полярные типы контроля за важными событиями в жизни: экстернальный и интернальный; выделены показатели проявления негативных психических состояний, которые снижают личностную и профессиональную активность правозащитников.

Ключевые слова: саморегуляция, психические состояния, способы саморегуляции

Постановка проблеми. В сучасній психології вивчення професійної діяльності людини займає одне з центральних місць. Одним із провідних чинників становлення особистості спеціаліста, вдосконалення його професійних навичок виступає саме професійна діяльність. Як відомо, трудова діяльність як і будь-яка інша, поряд із позитивним ефектом може привести і до негативних явищ. Службова діяльність працівників органів внутрішніх справ пов'язана з високим рівнем фізичної та психоемоційної напруги – необхідність своєчасного реагування в обставинах дефіциту часу та вітальної загрози є невід'ємною її складовою. Довгий час в ОВС не ставилось завдання корекції несприятливих емоційних станів. Самі стани не признавалися фактором, який суттєво впливає на результативність роботи. Але, як відомо на сьогодні, несприятливі емоційні стани можуть виникати і внаслідок особливостей діяльності людини, так і як результат невирішених особистісних проблем.

Діяльність працівників правоохоронних органів нерідко протікає в напружених, конфліктних ситуаціях, небезпечних для життя обставинах, пов'язаних із застосуванням зброї. Навіть перевірка документів, зауваження на адресу порушника правил дорожнього руху, розвідувальне опитування, профілактична бесіда, очна ставка, допит тощо наповнені психічною напругою та містять потенцію «психологічного вибуху», що може перерости в найгостріше протистояння. Особливо важкі надзвичайні обставини, викликані явищами та факторами природного, техногенного або соціального характеру, які порушують нормальну життєдіяльність населення, також негативно впливають не тільки на пересічних громадян, але й на правоохоронців. Все це створює складнощі у вирішенні професійно важливих завдань, позначаючись як на успішності дій, так і на психологічній стійкості [2].

Виконання своїх професійних обов'язків у працівників органів внутрішніх справ пов'язано із значними нервово-психічними навантаженнями. В умовах такої інтенсифікації праці, при високих вимогах щодо її ефективності, гостро постає питання дійової психологічної розгрузки та корекції психічних станів правоохоронців.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ретроспективний аналіз публікацій, у яких розглянуто визначення поняття психічного стану дає змогу виокремити три основні напрямки, до яких належатимуть позиції фахівців стосовно цієї проблеми. У межах першого напрямку психічний стан розглядається як сукупність показників психічної сфери людини, які характерні для особистості в цей момент (наприклад М. Д. Левітов). У межах другого

напряму психічний стан розглядають як тло, на якому розгортається психічна діяльність, рівень і спрямованість психічної активності. Явище психічного стану виводиться з поняття тону – «рівня активності-пасивності нервово-психічної діяльності». Такий підхід пов'язаний з уявленнями про функціонування мозку, інтегральним виявом якого є рівень активації центральної нервової системи (С. Л. Рубінштейн, В. Д. Небиліцин, Т. А. Немчин та ін.). У рамках третього напряму психічний стан розглядають як системну реакцію психіки людини на зміни умов. Використовуючи положення теорії функціональних систем, найповніше та найпослідовніше цей підхід представив Є. П. Ільїн [3; 4].

Робота в органах внутрішніх справ пред'являє жорсткі вимоги до психофізіологічних особливостей фахівця-професіонала і вимагає науково обґрунтованих методів відбору, адаптації фахівців, саморегуляції психічних станів та профілактики синдрому емоційного вигорання. Тому нами було проведено дослідження щодо виявлення особливостей саморегуляції психічних станів працівників органів внутрішніх справ з різним стажем професійної діяльності [1].

Мета дослідження – дослідити особливості саморегуляції психічних станів працівників органів внутрішніх справ.

Для досягнення поставленої мети нами були використані методики: «Методика діагностики самооцінки психічних станів» (Г. Айзенк), «Методика діагностики рівня суб'єктивного контролю» (Дж. Роттер). Для математико-статистичної обробки даних використовувалися χ^2 -критерій Фішера.

Виклад основного матеріалу. Під психічною саморегуляцією в класичній психофізіології розуміють систему складного реагування мозку та нервової системи людини на зовнішні та внутрішні подразники, що спрямоване на підтримку балансу між психофізіологічним та енергетичним станом людини та умовами навколишнього середовища [6]. У більш широкому розумінні психічна саморегуляція – це свідомо контрольований людиною психічний самовплив з метою поліпшення свого стану.

Люди розрізняються між собою за рівнем контролю над особистісно важливими подіями. Можливі два полярні типи такої контролюючої поведінки: екстернальний та інтернальний. У першому випадку людина вважає, що події, які трапляються з нею, є результатом зовнішніх дій інших людей. У другому випадку людина інтерпретує значимі події як результат власної діяльності. Локус контролю, характерний для індивіда, є універсальним і стосується всіх основних сфер життєдіяльності особистості.

За результатами дослідження рівня суб'єктивного контролю серед працівників органів внутрішніх справ були отримані наступні дані, що представлені в таблиці 1.

Для групи з інтернальним типом рівня суб'єктивного контролю відзначаються найнижчі показники за шкалами загальної інтернальності

(її відзначили 68,1 % випробуваних), за шкалою інтернальності в системі виробничих відносин — 78,2 %, за шкалою інтернальності у сфері сімейних відносин 52,4 %, за шкалою інтернальності у сфері здоров'я – 64,3 %. Іншими словами, це може свідчити про те, що працівники, які відносяться до групи з інтернальним типом рівня суб'єктивного контролю, вважають, що більшість важливих подій у їхньому житті є результатом їхніх власних дій, що вони можуть ними керувати, і, таким чином, вони відчують свою власну відповідальність за ці події й за те, як складається їхнє життя в цілому.

Крім того, такі люди вважають свої дії важливим фактором організації власної виробничої діяльності, складних відносин у колективі, у своєму просуванні. Дана категорія осіб вважає, що самі домоглися всього того позитивного, що було і є в їхньому житті, і що вони здатні з успіхом досягти своїх цілей в майбутньому.

Таблиця 1

Домінуючі шкали суб'єктивного контролю у працівників ОВС (у %)

№	Шкали суб'єктивного контролю	Групи		Ф	Р
		Інтроверти	екстраверти		
1	Шкала загальної інтернальності	68,1	32,2	2,25	0,05
2	Шкала інтернальності у сфері досягнень	21,5	3,5	1,76	0,05
3	Шкала інтернальності у сфері уникання невдач	46,2	12,3	2,39	0,01
4	Шкала інтернальності в системі виробничих відносин	78,2	34,6	2,81	0,01
5	Шкала інтернальності у сфері сімейних відносин	52,4	13,2	2,70	0,01
6	Шкала інтернальності у сфері здоров'я	64,3	27,4	1,76	0,05
7	Шкала інтернальності в системі міжособистісних відносин	41,6	12,4	2,08	0,05

Для групи з екстернальним типом рівня суб'єктивного контролю відзначаються високі показники по шкалах інтернальності у сфері досягнень – 3,5 %, інтернальності в області уникання невдач 12,3 %, по шкалі інтернальності у сфері сімейних відносин – 13,2 %, по шкалі інтернальності у сфері міжособистісних відносин – 12,4 %. Це свідчить про те, що для групи працівників, у яких домінує екстернальний тип суб'єктивного контролю, харак-

терна відсутність усвідомлення зв'язку між своїми діями й значимими для себе подіями життя, вони не вважають себе здатними контролювати цей зв'язок і вважають, що більшість подій і вчинків є результатом дії інших людей.

Крім того, дана група працівників схильна приписувати відповідальність за свої невдачі і подібні події іншим людям, або вважати ці події результатом невдачі.

При порівнянні результатів, отриманих у процесі вивчення шкал суб'єктивного контролю між групами, що мають високий (інтерналі) та низький (екстернали) рівень суб'єктивного контролю, маємо наступні достовірні відмінності: за шкалою інтернальності у сфері досягнень цей показник складає 2,25 ($p > 0,05$), за шкалою інтернальності в області досягнень — 1,76 ($p > 0,05$), за шкалою інтернальності у сфері уникання невдач — 2,39 ($p > 0,01$), за шкалою інтернальності у сфері виробничих відносин — 2,81 ($p > 0,01$), за шкалою інтернальності у сфері сімейних відносин — 2,70 ($p > 0,01$), по шкалі інтернальності в області здоров'я — 1,76 ($p > 0,05$), за шкалою інтернальності у сфері міжособистісних відносин — 2,08 ($p > 0,05$).

Психічні стани багатомірні: вони виступають і як система організації психічних процесів, і як суб'єктивне відношення до явища, і як механізм оцінки сучасної дійсності. Зміна психічного стану безпосередньо в процесі діяльності проявляється у вигляді зміни суб'єктивного відношення до ситуації або зміни мотивів стосовно розв'язуваного якогось завдання. Під психічним станом розуміють тимчасовий функціональний рівень психіки, який відображає взаємодію впливу внутрішнього середовища організму або зовнішніх чинників та визначає спрямованість перебігу психічних процесів у цей момент і прояв психічних властивостей людини. Професійна діяльність правоохоронця часто накладає на нього негативний відбиток у вигляді наступних негативних психічних станів, що значно погіршують його самопочуття та знижують його професійну активність. Такими станами є тривожність, агресія, фрустрація, ригідність. Результати дослідження показників прояву негативних психічних станів у працівників органів внутрішніх справ представлені у таблиці 2.

Таблиця 2

Показники прояву негативних психічних станів залежно від рівня суб'єктивного контролю у працівників ОВС (у %)

№	Психічні стани	Групи		φ	Р
		інтроверти	екстраверти		
1	Тривожність	32,4	68,2	2,25	0,05
2	Агресивність	27,5	55,7	1,76	0,05
3	Фрустрація	26,5	83,3	3,07	0,01
4	Ригідність	12,3	71,3	2,08	0,05

Для групи досліджуваних, що мають низький рівень суб'єктивного контролю, тобто екстерналів, характерні наступні показники негативних психічних станів, а саме: тривожності, що несе в собі здатність впадати в стан підвищеної схвильованості в тих випадках життя, які на думку даної людини, несуть в собі психологічну загрозу для неї — для 68,2 % досліджуваних; агресивності, що проявляється у ворожому стані по відношенню до людей, звірів, предметів навколишнього середовища, намаганні нанести їм шкоду, знищити. Людина у такому стані проявляє здатність нападати на інших людей, ображати їх словом або ділом — для 55,7 % досліджуваних; фрустрації, що являє собою стійкий, негативний емоційний стан, що з'являється у людини в результаті невдачі та супроводжується станом тривоги, пригніченості, усвідомленням неможливості досягнення поставленої мети — для 83,3 %.

Для групи досліджуваних, що мають високий рівень суб'єктивного контролю, тобто інтерналів, характерні наступні показники вираженості негативних психічних станів: стан тривожності характерний для 32,4 %, агресивності — 27,5 %, фрустрації — 26,5 %, ригідності — 12,3 % досліджуваних.

Так, достовірні відмінності було отримано стосовно стану тривожності. Цей показник складає 2,25 ($p > 0,05$). По стану агресивності — 1,76 ($p > 0,05$). По стану фрустрації — 0,01 ($p > 0,05$) та стосовно ригідності — 2,08 ($p > 0,05$). На основі цього ми можемо зробити висновок, що для групи екстерналів більш характерно переживання негативних психічних станів. Це може бути пов'язаним із відсутністю усвідомлення зв'язку між своїми діями й значимими для себе подіями життя, з нездатністю контролювати цей зв'язок, переконаність, що більшість подій і вчинків є результатом випадку або дій інших людей, схильність приписувати важливе значення зовнішнім обставинам — керівництву, товаришам по роботі, везінню-невдачі, відсутність змоги контролювати свої формальні й неформальні стосунки з іншими людьми в кінці кінців призводить до труднощів, пов'язаних з нестриманістю, що заважають викликати до себе повагу й симпатію оточуючих, до низької самооцінки, прагненню втечі від невдач, залежності, нерішучості в прийнятті рішень, непевності, метушливості.

Група інтерналів, навпаки, відрізняється низьким рівнем тривожності, агресивності, а звідси досить високим рівнем самооцінки, стійкістю до невдач, відсутністю страху перед труднощами. Дана категорія працівників характеризується як спокійна, витримана. Впевненість, самостійність, рішучість допомагає їм зберегти низький рівень фрустрації та високий рівень адаптації до змінних умов та ситуацій життя.

Під методами психічної саморегуляції ми розуміємо засоби, за допомогою яких людина може впливати на глибинні регулятивні механізми мозку з метою оптимізації свого психофізіологічного стану. Для досягнення успішності на шляху особистісного та професійного самовдосконалення кожному фахівцю системи органів внутрішніх справ корисно було б використовувати

такі методи саморегуляції, як, наприклад, аутотренінг, різнопланові медитативні техніки, аутогіпноз, методи емоційно-вольового самовпливу (самосповідь, самопереконавання, самопримус, самонавіювання, самопідкріплення), методи позитивного впливу на психіку людини естетичної інформації, бібліотерапія, ритуальні дії, спілкування з іншою особою та ін.

Результати дослідження домінуючих способів саморегуляції психічних станів, які найчастіше використовують працівники органів внутрішніх справ наведено у таблиці 3.

Таблиця 3

Домінуючі способи саморегуляції психічних станів у працівників ОВС за рівнем суб'єктивного контролю (у %)

№	Способи саморегуляції	Групи		φ	Р
		інтроверти	екстраверти		
1	Дихальні вправи	20,2	18,4	0,19	-
2	Фізичні навантаження	21,5	3,2	1,76	0,05
3	Аутогенне тренування	5,2	3,1	0,17	-
4	М'язове розслаблення	28,6	12,3	1,24	-
5	Світломузичні дії	32,5	28,4	0,29	-
6	Ризикована поведінка	46,1	12,6	2,39	0,01
7	Мовна розрядка	34,5	78,2	2,81	0,01
8	Хіміотерапія	4,5	3,6	0,24	-
9	Аналіз ситуації, міркування	52,4	13,2	2,70	0,01
10	Сенсорна відбудова образів	36,3	15,7	1,50	-
11	Самоконтроль, вольові зусилля	57,5	21,3	2,35	0,01
12	Сон, пасивний відпочинок	25,4	71,5	2,86	0,01
13	Гумор, жарти	28,3	49,4	1,33	-
14	Пасивна розрядка, сльози	27,1	64,2	1,76	0,05
15	Актуалізація поведінки зворотної дійсності	9,5	11,2	0,19	-
16	Відключення, свідомий відхід від ситуації	3,5	23,4	1,9	0,05

Серед проаналізованих 16 способів саморегуляції психічних станів, найбільш часто працівниками, що відносяться до групи з високим рівнем суб'єктивного контролю, застосовуються наступні: аналіз ситуації, розмірковування — 52,4 %, ризикована поведінка — 46,1 %, сенсорна відбудова образів — 36,3 %, світломузична дія — 32,5 %, мовна розрядка — 34,5 %.

Правоохоронці, що відносяться до групи з низьким рівнем суб'єктивного контролю, застосовують наступні: мовна розрядка — 78,2 %, сон, пасивний відпочинок — 71,5 %, гумор, жарти — 49,4 %, пасивна розрядка, плач — 64,2 %.

При порівнянні результатів, отриманих в процесі вивчення способів саморегуляції психічних станів, між групами, що мають високий (інтерналі) та низький (екстернали) рівень суб'єктивного контролю, маємо наступні достовірні відмінності: такий спосіб, як фізичні навантаження, більш характерний для інтерналів, ніж для екстерналів (21,5 % та 3,2 % — $p > 0,05$); скинути навантаження за рахунок ризикованої поведінки більш схильні інтерналі (46,1 % та 12,6 % — $p > 0,01$); мовну розрядку частіше обирають екстернали (34,5 та 78,2 % — $p > 0,01$); аналіз ситуації, розмірковування більш характерні для інтерналів, ніж екстерналів (52,4 % та 13,2 % — $p > 0,01$); проявляти самоконтроль, вольові зусилля більш схильні інтерналі (57,5 % та 21,3 % при $p > 0,01$); справлятися з негативними психічними станами за допомогою сну, пасивного відпочинку, більш схильні екстернали (25,4 % та 71,5 % при $p > 0,01$), до цього засобу саморегуляції можна віднести й пасивну розрядку, плач (27,1 % та 64,2 % при $p > 0,05$); відключення, свідомий відхід від ситуації більш характерний для екстерналів (3,5 % та 23,4 % при $p > 0,05$).

Ми вважаємо, що використання певних способів саморегуляції є вираженням особистісних характеристик працівників ОВС та залежить від інтернальності або екстернальності особистості. Відомо, що інтерналі більш впевнені у собі, терплячі у ставленні до інших. Висока інтернальність пов'язана з позитивною самооцінкою, більшим збігом образів реального та ідеального «Я». Інтерналі мають більшу активність та частіше турбуються про своє здоров'я. Крім того, екстернальність більш корелює з тривожністю, а деякі автори стверджують про зв'язок екстернальності з психічними захворюваннями.

Висновки. Таким чином узагальнення результатів дослідження дозволило нам встановити, що:

— психічна свідома регуляція — це свідомо контрольований психічний самовплив з метою поліпшення свого психофізіологічного стану. Механізм психічної саморегуляції існує поза свідомістю людини як один з механізмів самозбереження організму. Завданням свідомої психічної саморегуляції є розуміння сутності механізму саморегуляції, формування умінь і навичок психічного самовпливу та додержання психічної гігієни [6]. Виконання своїх професійних обов'язків у працівників ОВС пов'язано зі значними нервово-психічними навантаженнями. В умовах такої інтенсифікації праці, при високих вимогах що до її ефективності, гостро постає проблема психологічної розгрузки й корекції психічних станів працівників. Як свідчить аналіз літератури, одним з найбільш дієвих саме для корекції психіки є метод саморегуляції. Крім того, вважається, що саморегуляція психічних станів, сприяє не тільки професійному, але й особистісному розвитку [5].

— люди розрізняються між собою по тому, як і де вони локалізують контроль над значними для себе подіями. Можливі два полярні типи такої локалізації – екстернальний й інтернальний:

— для групи працівників, у яких домінує екстернальний тип суб'єктивного контролю, характерна відсутність усвідомлення зв'язку між своїми діями й значимими для себе подіями життя; вони не вважають себе здатними контролювати цей зв'язок і думають, що більшість подій і вчинків є результатом дії інших людей. Крім того, дана група співробітників схильна приписувати відповідальність за свої невдачі і подібні події іншим людям або вважати ці події результатом невдачі;

— для групи досліджуваних, що мають низький рівень суб'єктивного контролю, тобто екстерналів, характерні більш високі показники негативних психічних станів, а саме: тривожності, що несе в собі здатність впадати в стан підвищеної схвильованості в тих випадках життя, які, на думку даної людини, несуть в собі психологічну загрозу для неї; агресивності, що проявляється у ворожому стані по відношенню до людей, звірів, предметів навколишнього середовища, намаганні нанести їм шкоду, знищити. Людина у такому стані проявляє здатність нападати на інших людей, ображати їх словом або ділом; фрустрації, що являє собою стійкий, негативний емоційний стан, що з'являється у людини в результаті невдачі та супроводжується станом тривоги, подавленості, усвідомленням неможливості досягнення поставленої цілі. Для досліджених з низьким рівнем суб'єктивного контролю більш характерний стан ригідності.

— для групи досліджуваних, що мають високий рівень суб'єктивного контролю, тобто інтерналів, показники вираженості вищезазначених негативних психічних станів значно менші. Ми вважаємо, що високий рівень самооцінки, стійкість до невдач, відсутність страху перед труднощами допомагає даній категорії співробітників бути спокійними, витриманими, зберігати впевненість, самостійність, рішучість, а це обумовлює низький рівень фрустрації та високий рівень адаптації до змінних умов та ситуацій життя.

— при порівнянні результатів, отриманих у процесі вивчення способів саморегуляції психічних станів, між групами, що мають високий (інтернали) та низький (екстернали) рівень суб'єктивного контролю були отримані дані, які свідчать про те, що для інтерналів більш характерні наступні способи: фізичні навантаження, ризикована поведінка, самоконтроль, вольові зусилля, аналіз ситуації, розмірковування. Тоді як мовну розрядку частіше обирають екстернали; також для них характерно справлятися з негативними психічними станами за допомогою сну, пасивного відпочинку, сліз, відключення, свідомого відходу від ситуації.

Все означене вище свідчить про необхідність цілеспрямованої та адресної психологічної допомоги щодо профілактики негативних станів у наслідок службової діяльності. У разі недостатньої психологічної допомоги

можливі негативні зміни емоційної сфери особистості працівників за типом «вигоряння» і службової деформації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бандурка О. М. Психологія управління / О. М. Бандурка, С. П. Бочарова, О. В. Землянська. – Х.: Видавництво Нац. ун-ту внутрішніх справ, 2000. – 640 с.
2. Васильев В. Л. Юридическая психология / В. Л. Васильев. – М.: Юридическая литература, 1991. – 464 с.
3. Варій М. Й. Загальна психологія / М. Й. Варій. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 1007 с.
4. Загальна психологія: [підручн. для студ. вищ. навч. закладів / ред. С. Д. Максименка]. – К.: Форум, 2000. – 356 с.
5. Ильин Е. П. Эмоции и чувства / Е. П. Ильин. – СПб.: Питер, 2001. – 752 с.
6. Прохоров А. О. Саморегуляция психических состояний: феноменология, механизмы, закономерности / А. О. Прохоров. – М.: ПЕР СЭ, 2005. – 262 с.

УДК 159.944.3

Назаров О. О., к. психол. н., доцент, перший проректор з навчальної та методичної роботи НУЦЗУ;

Бондаренко Я. Г., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки; Навчально-науковий інститут підготовки фахівців міліції громадської безпеки ХНУВС

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ФАХІВЦІВ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ПРОФЕСІЙ ДО ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ

На основі аналізу основних психологічних детермінант, які роблять вплив на ефективність і надійність виконання професійних завдань різної міри складності, в статті визначається вміст основних структурних компонентів психологічної готовності фахівців спеціальних підрозділів МВС України.

Відображує, що стан психологічної готовності має складну структуру і є вираженням сукупності інтелектуальних, емоційних, мотиваційних і вольових сторін психіки людини в їх співвідношенні із зовнішніми умовами і майбутніми завданнями.

Дані відповідні висновки і обґрунтування готовності як психічного стану, а також прояву готовності як стійкої характеристики особи, яка може визначатися залежно від умов діяльності і виразності її індивідуально-психологічних складових.

Ключові слова: психологічна готовність, психологічна стійкість, стан готовності, готовність до діяльності.